

ΤΖΕΦ ΒΑΝΤΕΡΜΙΕΡ

ΜΠΟΡΝ

Μυθιστόρημα

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΛΙΘΑΡΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Jeff Vandermeer, *Borne*

© Copyright by VanderMeer Creative, Inc., 2017. Published by arrangement with MCD, a division of Farrar, Straus and Giroux, New York.

© Copyright για την ελληνική γλώσσα Εκδόσεις Καστανιώτη Α.Ε., Αθήνα 2017

1η έκδοση: Ιούνιος 2020

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπιές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ Α.Ε.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Θεμιστοκλέους 104, 106 81 Αθήνα

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: Ζαλόγγου 11, 106 78 Αθήνα

☎ 210-330.12.08 – 210-381.63.10 FAX: 210-382.25.30

e-mail: info@kastaniotis.com

www.kastaniotis.com

ISBN 978-960-03-6708-9

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Τι βρήκα και πώς το βρήκα	13
Σε ποιον έφερα τον Μπορν	19
Πού ζούσα, και γιατί	26
Γιατί τον ονόμασα Μπορν και πώς άλλαξε	32
Τι βρήκα στο διαμέρισμα του Γουικ	36
Τι μου είχε πει ο Γουικ για το πρότζεκτ του ψαριού και την Εταιρεία	42
Τι έκανα στους άλλους και τι έκαναν οι άλλοι σ' εμένα	47
Από πού ήρθα και ποια ήμουν	58
Τι έκανα στη συνέχεια, παρόλο που ίσως να ήταν λάθος	65
Τι δίδαξα τον Μπορν και τι μου δίδαξε εκείνος	75

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Πώς ήταν τα πράγματα, και τι συνέβη μετά	85
Τι συνέβη όταν ξαναβγήκα έξω	97
Πώς ο Μπορν μού έδειξε ότι χρειαζόταν ιδιωτικότητα	117
Τι συνέβη όταν έβγαλα σκόπιμα έξω τον Μπορν	123
Τι συνέβη στη στέγη	132
Τι φέραμε στον Γουικ	151
Πώς πρωτογνώρισα τη Μάγισσα και τι ρόλο έπαιξε	160

Πώς απογοήτευσα τον Μπορν	172
Πώς ο Μπορν με δίδαξε να μην τον διδάσκω	180
Πώς η Μάγισσα έκανε τα πράγματα χειρότερα	198
Πώς προσπάθησα να αντεπεξέλθω	213
Πώς προσπάθησα να βοηθήσω τον Μπορν βάζοντάς τον να με βοηθήσει	221
Πώς χάσαμε ο ένας τον άλλο	227
Τι βρήκα στο διαμέρισμα του Μπορν	241

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Τι πήραν από τον Μορντ και από μας	251
Τι πήρα από τα Νοκτουρνάλια	262
Πώς χάσαμε αυτό για το οποίο πολεμήσαμε	285
Τι σήμαινε ελευθερία	295
Πώς βρήκαμε προσωρινό καταφύγιο	300
Ποιον συναντήσαμε στην έρημη πεδιάδα	320
Πώς τα καταφέραμε στις λιμνούλες αποθήκευσης	334
Τι βρήκαμε στα ερείπια της Εταιρείας	349
Τι υπήρχε στο κτίριο της Εταιρείας	362
Τι βρήκα στο γραμμά του Γουικ	376
Ο δρόμος της επιστροφής και τι είδα στον ορίζοντα	385
Τι συνέβη μετά και τι άλλαξε	394
Πώς ζω τώρα	400
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	405

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Τι βρήκα και πώς το βρήκα

ΒΡΗΚΑ τον Μπορν μια ηλιόλουστη μέρα στο χρώμα του μετάλλου των όπλων όταν η πελώρια αρκούδα Μορντ καθώς τριγυρνούσε πλησίασε το σπίτι μας. Για μένα ο Μπορν στην αρχή ήταν απλώς κάτι από τα τρόφιμα και τα πεταμένα αντικείμενα που ψάχνω και περισυλλέγω. Δεν ήξερα τι θα σήμαινε για μας ο Μπορν. Δεν μπορούσα να ξέρω ότι θα τα άλλαζε όλα.

Όταν τον πρωτοείδα, ο Μπορν δεν σου γέμιζε το μάτι: είχε σκούρο μοβ χρώμα, μέγεθος όσο η γροθιά μου, και ήταν αγκιστρωμένος από το τρίχωμα του Μορντ σαν μισάνοιχτη θαλάσσια ανεμώνη που έχει εξοκείλει. Τον βρήκα μόνο επειδή κάθε μισό λεπτό ένα σμαραγδί πράσινο χρώμα έτρεχε στροβοσκοπικά ολόγυρα στο μοβ, σαν μικρός φάρος.

Όταν πλησίασα μύρισα την αλμύρα, υψωνόταν σαν κύμα, και για μια στιγμή δεν υπήρχε κατεστραμμένη πόλη γύρω μου ούτε η έρευνα για τρόφιμα και νερό ούτε περιπλανώμενες συμμορίες και τροποποιημένα πλάσματα-δραπέτες άγνωστης προέλευσης και προθέσεων. Ούτε ακρωτηριασμένα και καμένα κουφάρια να κρέμονται από σπασμένους φανοστάτες στους δρόμους.

Αντιθέτως, για μια επικίνδυνη στιγμή, αυτό το πράγμα που είχα βρει ήταν από τις παλιρροϊκές λιμνούλες της νιότης μου, πριν έρθω στην πόλη. Μύρισα την οσμή του αλατιού που ήταν σαν από λουλούδι πατημένο σε σελίδες βιβλίου και ένιωσα τον

άνεμο, κατάλαβα την ψύχρα του νερού που κυμάτιζε στα πόδια μου. Το ατελείωτο κυνήγι για κοχύλια, τη χοντροφωνάρα του πατέρα μου, τη φωνούλα της μητέρας μου που πάντα ανέβαινε σε τόνο. Τη μελένια ζέστη της άμμου που κατάπινε τα πόδια μου καθώς ατένιζα τον ορίζοντα και τα άσπρα πανιά των πλοίων που μιλούσαν για επισκέπτες στο νησί μας από αλλού. Αν είχα ζήσει ποτέ σε νησί. Αν ήταν ποτέ αληθινά όλα αυτά.

Ο ήλιος είχε το σάπιο κίτρινο ενός από τα μάτια του Μορντ.

Για να βρω τον Μορντ, όλο το πρωί ακολουθούσα τα ίχνη του Μορντ, από τη στιγμή που είχε ξυπνήσει στη σκιά του κτιρίου της Εταιρείας πέρα μακριά στον νότο. Ο ντε φάκτο αρχηγός της πόλης μας είχε υψωθεί στον ουρανό και είχε έρθει κοντά εκεί που ήμουν κρυμμένη για να κορέσει τη δίψα του, ανοίγοντας το φοβερό στόμα του και σέρνοντας τη μουσούδα του στην κοίτη του μολυσμένου ποταμού στον βορρά. Κανένας εκτός από τον Μορντ δεν μπορούσε να πιει από εκείνο το ποτάμι και να ζήσει· έτσι τον είχε φτιάξει η Εταιρεία. Ύστερα χίμηξε ξανά στον γαλανό ουρανό, ένας δολοφόνος ανάλαφρος σαν σπόρος πικραλίδας. Όταν βρήκε λεία, λίγο πιο πέρα στα ανατολικά, κάτω από τα βαρύθυμα σύννεφα που δεν είχαν βροχή, ο Μορντ χίμηξε από ψηλά και απάλλαξε οριστικά από τη συνήθεια να αναπνέουν κάποια κομμάτια κρέας που ούρλιαζαν. Τα μετέτρεψε σε μια κόκκινη ομίχλη, ένα αναβράζον κύμα από την πιο δυσώδη ανάσα που μπορείς να φανταστείς. Φτερνίστηκε μερικές φορές εξαιτίας του αίματος.

Κανένας, ούτε ακόμα κι ο Γουικ, δεν ήξερε γιατί η Εταιρεία δεν είχε προβλέψει ότι θα ερχόταν μέρα που ο Μορντ από σκύλος φύλακός της θα γινόταν ο όλεθρός της – γιατί δεν είχαν προσπαθήσει να καταστρέψουν τον Μορντ όσο είχαν ακόμα τη δύναμη. Τώρα ήταν πολύ αργά, γιατί ο Μορντ όχι μόνο είχε μεταμορφωθεί σε βεεμώθ, αλλά επίσης, με κάποια μη-

χανολογική μαγεία που είχε αποσπάσει από την Εταιρεία, είχε μάθει να αιωρείται, να πετάει.

Όταν πια έφτασα στο μέρος που αναπαυόταν ο Μορντ, αυτός ριγούσε σύγκορμος με ξεσπάσματα ταραγμένου ύπνου που ήταν σαν σεισμοί, με το κοντινότερο λαγόνι του ψηλά πάνω μου. Ακόμα και στο πλευρό του, ο Μορντ είχε ύψος όσο τρία πατώματα. Ήταν νυσταγμένος τώρα που είχε καταπραΰνει τη μανία του για αίμα· έτσι που είχε ξεπλώσει φαρδύς πλατύς χωρίς να δίνει σημασία είχε ισοπεδώσει ένα κτίριο, και σωροί από τούβλα είχαν πέσει στο πλάι, έχοντας μετατραπεί σε κρεβάτι για τον υπνάκο του Μορντ.

Ο Μορντ είχε νύχια και δόντια που μπορούσαν να ξεκοιλιάσουν, να αφανίσουν, με την ταχύτητα της σκέψης. Τα μάτια του, που μερικές φορές ήταν ανοιχτά ακόμα κι όταν ονειρευόταν, ήταν πελώρια, φάροι με ένα στρώμα από μύγες, κατάσκοποι για ένα μυαλό που κάποιοι πίστευαν ότι λειτουργούσε σε συμπαντική κλίμακα. Αλλά για μένα που ήμουν εκεί στα λαγόνια του, ανθρώπινος ψύλλος, το μόνο που σήμαινε ήταν μια καλή ευκαιρία να περισυλλέξω κάτι. Ο Μορντ κατέστρεφε και ξαναδημιουργούσε τη ρημαγμένη πόλη μας για λόγους γνωστούς μόνο στον ίδιο, όμως επίσης την ανεφοδίαζε με τον αδιάφορο τρόπο του.

Όταν ο Μορντ περιπλανιόταν οργισμένος, έχοντας φύγει από το λαγούμι που είχε σκάψει στην πληγωμένη πλευρά του κτιρίου της Εταιρείας, κάθε λογής θησαυροί μπλέκονταν στην μπερδεμένη, γεμάτη χώματα γούνα του, που έξεχνε ψοφίμι και χημικά. Μας δώριζε πακέτα με άγνωστα κρέατα, τα περισσεύματα της Εταιρείας, και μερικές φορές έβρισκα κουφάρια ζώων που δεν μπορούσα να αναγνωρίσω, με κρανία που είχαν σκάσει από την εσωτερική πίεση και μάτια γυαλιστερά και γουρλωμένα. Αν ήμασταν τυχεροί, κάποιοι από αυτούς τους θησαυρούς του έπεφταν σαν διαρκής βροχούλα όταν τριγυρνούσε με βαριά βήματα ή όταν πετούσε ψηλά, και τότε δεν χρεια-

ζόταν να αναρριχηθούμε πάνω του. Τις καλύτερες και μαζί τις χειρότερες μέρες βρίσκαμε τα σκαθάρια που έβαζες στο αυτί σου, όπως εκείνα που έφτιαχνε ο συνεργάτης μου ο Γουικ. Όπως ίσχυε γενικότερα στη ζωή, ποτέ δεν ήξερες, κι έτσι ακολουθούσες, έσκυβες το κεφάλι ευλαβικά, ελπίζοντας ότι ο Μορντ θα σε ελεούσε.

Μερικά από εκείνα τα πράγματα ίσως να είχαν τοποθετηθεί εκεί σκόπιμα, αυτό με προειδοποιούσε πάντα ο Γουικ. Μπορεί να ήταν παγίδες. Μπορεί να ήταν παραπλανητικά. Όμως εγώ ήξερα από παγίδες. Έσθινα κι εγώ η ίδια παγίδες. Τα «Πρόσεχε» που έλεγε ο Γουικ τα αγνοούσα, όπως ήξερε ότι θα κάνω κάθε πρωί που ξεκινούσα. Το ρίσκο που αναλάμβανα για τη δική μου επιβίωση ήταν για να φέρνω πίσω στον Γουικ ό,τι έβρισκα, για να το εξετάζει εκείνος σαν μάντης που σκαλίζει σπλάχνα. Μερικές φορές πίστευα ότι ο Μορντ μας έφερε αυτά τα πράγματα εξαιτίας μιας λοξής αίσθησης ευθύνης που ένιωθε για μας, τα παιχνιδάκια του, τις κούκλες που είχε για να βασανίζει άλλες φορές πίστευα ότι τον είχε βάλει η Εταιρεία.

Δεν ήταν λίγοι οι ρακοσυλλέκτες οι οποίοι, ερευνώντας το ίδιο μερί ακριβώς που περιεργαζόμουν κι εγώ αυτή τη στιγμή, είχαν κρίνει λαθεμένα πόσο βαθιά κοιμόταν ο Μορντ και βρέθηκαν να υψώνονται στον αέρα, και μην μπορώντας να κρατηθούν, έπεσαν και βρήκαν τον θάνατο... ενώ ο Μορντ χωρίς να έχει πάρει χαμπάρι πετούσε σαν πέτρα πάνω στην περιοχή του κυνηγιού του, στην πόλη που ακόμα δεν είχε ξανακερδίσει το όνομά της. Γι' αυτούς τους λόγους, δεν διακινδύνευα τίποτα παραπάνω από εξερευνητικές αποστολές στο πλάι του μεριού του Μορντ. *Σίδερ. Θίμπερ. Μορντ.* Τα ονόματά του ήταν άφθονα και συχνά θαυματουργά για όσους τα ξεστόμιζαν.

Άραγε λοιπόν ο Μορντ κοιμόταν στ' αλήθεια, ή μήπως είχε σκαρώσει ένα τέχνασμα στην κοχλάζουσα χωματερή τοξικών αποβλήτων που ήταν το μυαλό του; Αυτή τη φορά δεν ήταν κάτι τόσο απλό. Αντλώντας τόλμη από τα ροχαλητά του Μορντ,

που εκδηλώνονταν σαν τιτάνιες δονήσεις στον άτλαντα του σώματός του, σύρθηκα πιο πέρα στο λαγόνι του, ενώ πιο κάτω άλλοι ρακοσυλλέκτες με είχαν για καναρίνι τους. Κι εκεί, μπλεγμένο στο τομάρι του Μορντ που έμοιαζε με τραχιά καφέ φύκια, βρήκα κατά λάθος τον Μπορν.

Ο Μπορν κειτόταν και γλυκομουρμούριζε μόνος του, με το μισόκλειστο διάφραγμα στην κορυφή όμοιο με στόμα που διαστελλόταν συνεχώς και τις σπειροειδείς γραμμές του σώματός του να συστέλλονται και να απλώνονται. Τότε τον σκεφτόμουν ακόμα σαν κάτι ουδέτερου γένους.

Όσο τον πλησίαζα, τόσο πιο πολύ υψωνόταν ο Μπορν μέσα στη γούνα του Μορντ και γινόταν κάτι σαν υβρίδιο θαλάσσιας ανεμώνης και καλαμαριού: ένα λείο βάζο με χρώματα που έπαιζαν, καθώς το μοβ γινόταν βαθύ μπλε και πράσινο της θάλασσας. Τέσσερις κάθετες ράχες ανηφόριζαν τα πλαϊνά του ζεστού και παλλόμενου δέρματός του. Η υφή ήταν απαλή σαν πέτρα φαγωμένη από το νερό, αν και κάπως ελαστική. Μύριζε όπως τα καλάμια στην παραλία τα τεμπέλικα απογεύματα του καλοκαιριού, και, κάτω από την αλμύρα της θάλασσας, μύριζε πασιφλόρα. Πολύ αργότερα συνειδητοποίησα ότι σε κάποιον άλλο θα μύριζε αλλιώς, ίσως μάλιστα να είχε εμφανιστεί με διαφορετική μορφή.

Δεν έμοιαζε με τροφή και δεν ήταν μνημονικό σκαθάρι, αλλά ούτε σκουπίδι ήταν, οπότε το μάζεψα. Δεν νομίζω ότι θα μπορούσα να εμποδίσω τον εαυτό μου.

Γύρω μου το σώμα του Μορντ ανεβοκατέβηκε με τις δονήσεις της αναπνοής του, και λύγισα τα γόνατα για να κρατήσω την ισορροπία μου. Ροχάλιζε και τρεμούλιαζε μέσα στον ύπνο του, έπαιζε ένα ψυχωτικό ονειροτρόγουδο. Τα μαγευτικά μάτια του –φαρδιά και κιτρινόμαυρα, σκαμμένα σαν μετεωρίτες ή σαν τον σπασμένο θόλο του παρατηρητηρίου στα δυτικά– ήταν σφιχτά κλεισμένα και το πελώριο κεφάλι του εκτεινόταν μακριά προς τα ανατολικά αδιάφορο για οποιοδήποτε κίνδυνο.

Και να σου εκεί ο Μπορν, ανυπεράσπιστος.

Οι άλλοι ρακοσυλλέκτες, πολλοί εκ των οποίων φίλοι κατόπιν μιας εύθραυστης εκχειρίδας, ανηφόρισαν στο πλευρό του Μπορν, έχοντας αναθαρρήσει, ρισκάροντας στο δάσος της βρόμικης, της ιερής γούνας του. Έκρυψα το εύρημά μου κάτω από το φαρδύ πουκάμισό μου και όχι στο σακίδιό μου, για μη το δουν καθώς θα με προσπερνούσαν και να μην είναι εύκολο να το κλέψουν.

Ο Μπορν παλλόταν στο στήθος μου σαν δεύτερη καρδιά.

«Μπορν».

Τα ονόματα των ανθρώπων, των τόπων, ήταν τόσο ασήμαντα, κι έτσι είχαμε πάψει να βάζουμε τους άλλους σε κόπο αναζητώντας τα. Τον χάρτη του παλιού ορίζοντα έμοιαζε να τον έχει στοιχειώσει ένα γκροτέσκο παραμύθι, κάτι που όταν το εξιστορούσες έβγαινε όχι σαν λέξεις, αλλά σαν ήχοι κατόπιν ενός φρικαλέου συμβάντος. Αωνυμία μέσα σε όλα τα χαλάσματα της Γης, αυτό αναζητούσα. Και ένα γερό ζευγάρι μπότες για όταν έπιανε παγωνιά. Και μια παλιά κονσέρβα σούπα μισοκρυμμένη στα μπάζα. Αυτά τα πράγματα ήταν πηγή ευδαιμονίας· δίπλα τους τι δύναμη μπορούσαν να έχουν τα ονόματα;

Παρ' όλα αυτά, τον ονόμασα Μπορν.